

en zoo velerlei vooral, worden opgenomen, dat het voor den gemiddelden student een onmogelijkheid is aan dat alles zooveel aandacht te wijden als noodig is om het zóó vast te associeeren, dat het hem voortaan voldoende ten dienste staat. Dat verlenging van den ziekenhuistijd met één jaar de gelegenheid geeft door geleidelijke bewerking der stof grootendeels de overlading weg te nemen, behoeft dunkt mij geen nader betoog.

2°. Een tweede oorzaak, waardoor de klinische vorming bij den tegenwoordigen toestand niet bevredigend is, is daarin gelegen, dat de student aan het ziekbed toegelaten wordt, vóórdat hij eenigszins voorbereid is tot hetgeen hij daar zal zien, en dus voordat hij voldoende weet waarop hij zal moeten letten, wat het voornaamste is. Hij is nog niet behoorlijk „ingesteld” voor de klinische waarneming. Dit te minder omdat hij ook het normale in al zijn schakeeringen nog niet door waarneming aan den levenden mensch heeft leeren kennen, vóórdat hem de ziekelijke afwijkingen worden voor oogen gevoerd.

Dit bezwaar zou geheel kunnen worden weggenomen, wanneer het uitgespaarde jaar werd besteed vóór de eigenlijk klinische jaren, en de student dus eerst een jaar na zijn candidaatsexamen aan het ziekbed werd toegelaten. In dat eerst jaar zouden dan onderwezen kunnen worden: pathologische anatomie (doch nog niet aan de sectietafel), pathologische physiologie, propaedeutische kliniek (algemeene diagnostiek) en speciale diagnostiek in een theoretisch college, waarin de typische symptomen van de verschillende ziekten werden besproken en verklaard, en eindelijk zou de student in dat jaar een zoo groot mogelijk aantal normale personen onder leiding moeten onderzoeken en met elkaar vergelijken. Het materiaal zou tegen geldelijke vergoeding zeker onder de misdeelden onder onze broederen in ruime mate te vinden zijn. Wanneer de student eerst aldus voorbereid aan het ziekbed werd toegelaten, zouden de daar ontvangen lessen zeker meer, en vooral meer van den beginne af aan nut afwerpen. Bovendien zouden de 3 klinische jaren er belangrijk door worden ontlast, zoodat daarin meer tijd beschikbaar zou blijven voor praktische cursus in de speciale vakken. Door lectoren of door een grooter aantal en beter bezoldigde assistenten, zou, behoudens de pathologische anatomie, vermoedelijk het onderwijs in dat eerste jaar kunnen worden gegeven.

Mocht dan eventueel de gelegenheid gevonden kunnen worden voor een verplicht praktisch halfjaar in een ziekenhuis, na het examen, dan zou m. i. een veel grootere verbetering van de opleiding zijn verkregen dan door de plannen der commissie, zonder dat de geheele opleidingstijd langer dan 6½ à 7 jaar zou behoeven te duren.

Groningen, 19 Juni 1909.

H. G. HAMAKER.

AFGEVEN VAN EEN VERKLARING VAN DOODSOORZAAK.

Naar aanleiding van het ingezonden stuk van den heer JUL. LEYDESDORFF wensch ik eenige opmerkingen te maken. De heer LEYDESDORFF zegt, dat de hoofdredacteur te optimistisch is, waar hij meent, dat over het al of niet afgeven van verklaringen van doodsoorzaak aan levensverzekeringsmaatschappijen de discussies beperkt kunnen zijn. Ik deel in dezen de meening van

den hoofdredacteur, doch twijfel of daaraan gevolg zal worden gegeven. De discussies over dergelijke gevoelsvraagstukken zijn in den regel onvruchtbaar en geven aanleiding tot animositeit; zoowel de voor- als de tegenstanders zijn zoozeer overtuigd van hun goed recht, dat brengen tot een andere meening bijna onmogelijk is. Het eenige, waarmede men misschien nog invloed kan u toefenen, zijn feiten. Ik heb mij nu om een overzicht der weigering te verkrijgen, gewend tot de geneeskundige adviseurs der levensverzekeringsmaatschappijen met de vraag, hoeveel malen het weigeren van de opgave der doodsoorzaak voorkwam. Uit de ingekomen antwoorden blijkt, dat ruim berekend, hoogstens $\frac{1}{5}$ der verklaringen van overlijden worden ingezonden zonder doodsoorzaak. Deze opgaaf versterkt mij in mijn meening, dat men de geneeskundigen in deze zaak moet vrij laten.

Waar toch $\frac{4}{5}$ der geneeskundigen *geen* bezwaar maakt om de doodsoorzaak op te geven, en misschien gemoedsbezwaren heeft om dit niet te doen, daar dan naar hun meening de ontwikkeling der levensverzekering wordt tegengegaan, daar strijdt het toch tegen alle billijkheid om hun dat te verbieden, omdat $\frac{1}{5}$ wel gemoedsbezwaren tegen die opgave heeft. En toch wil de heer LEYDESORFF dit; hij wil dat de Ned. maatschappij tot bevordering der geneeskunst als haar meening uitspreke, dat aan levensverzekeringsmaatschappijen geen opgave van doodsoorzaak *mag* worden verstrekt. Juist door het vrijlaten zullen de bezwaren van allen geëerbiedigd worden en niet alleen die van een kleine minderheid.

Wanneer er door levensverzekeringsmaatschappijen geneeskundigen op ongeoorloofde wijze worden tegengewerkt, dan diene de Ned. maatschappij tot bevordering der geneeskunst daar tegen op te komen. Naar mijn meening zal dit niet dikwijls noodig zijn. Vele der mij bekende maatschappijen beperken geenszins het onderzoek hunner candidaten tot die geneeskundigen, die niet weigeren aan hun verzoek tot opgave der doodsoorzaak te voldoen.

Ik onderschrijf den laatsten wensch van den heer LEYDESORFF, maar wil deze aldus lezen: onze maatschappij toone althans, dat zij de bezwaren van het grootste aantal harer leden weet te eerbiedigen.

Amsterdam, 20 Juni 1909.

L. C. VAN DER MEULEN.

HET DETERMINEEREN VAN INSECTEN.

Op bldz. 2050 van het *Tijdschrift*-nummer van heden maakt prof. VOSMAER een opmerking over het determineeren van insecten naar aanleiding van het stukje over *Stegomyia calopus* van het echtpaar VAN LOGHEM uit Medan. Dadelijk na de ontvangst van zeer fraaie gepraepareerde exemplaren, die de ontdekkers van dit mugje in Deli mij hadden toegezonden, heb ik ze aan prof. DE MEIJERE laten zien. Deze heeft ze als echte *S. calopus* herkend. Dezelfde dierkundige heeft de exemplaren van de tropische rattenvloo, *Hae-mopsylla cheopis*, die VAN LOGHEM in Deli gevonden heeft, gezien en juist gedetermineerd bevonden; eveneens was dit het geval met exemplaren van deze, voor de epidemiologie van pest zoo gewichtige, vlooi, die ik zelf bestemd had en die afkomstig waren van mus *rattus* aan boord van een stoomschip, uit Argentinië in Amsterdam aangekomen. Deze laatste vondst is ook door dr. OUDEMANS te Arnhem gecontrôleerd. Allicht heeft VAN LOGHEM in Medan